

DINAMICA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE (PROFILUL AGRESORILOR) ÎN PERIOADA PANDEMIEI DE COVID 19⁵³

Cătălin-Ionuț DRĂGAN,

Student masterand,

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București,
România

<https://orcid.org/0000-0002-7881-0893>, catadragan00@gmail.com

Corina DRĂGAN,

Doctorand,

Școala de Studii Avansate a Academiei Române, Academia Română,
București, România

<https://orcid.org/0000-0002-5783-1396>, corina.dragan@iccv.ro,
dragancorina102@yahoo.ro

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.IV.2022.16.24>

Summary

In this study, we set out to carry out a two-stage analysis to outline the dynamics of family violence (the profile of aggressors) during the Covid 19 pandemic. In the first stage, we will be able to outline the profile of family aggressors, following indicators such as age, gender, level of education, occupation, etc. At this stage, the research methodology used is the secondary data analysis, a longitudinal analysis (period 2015-2020), both quantitative, but especially qualitative, at the same time verifying whether the profile of family aggressors is influenced by factors such as changes in legislation specific in the field (amendment of law no. 217/2003 for the prevention and combating of domestic violence), the Covid 19 pandemic, etc. The second stage of the research will consist of conducting interviews with family aggressors, the aim being to complete their profile, this time looking at subjective indicators. The limits of the research were determined by the fidelity of the data collected by the authorities, but also by the sincerity of the answers from the interviews.

Keywords: *aggressors, a profile of aggressors, domestic violence, Covid 19, indicators.*

JEL: *D10, D91, K36, R29.*

UDC: *316.624*

⁵³ Părți din studiu fac parte din lucrarea de licență cu titlul "PROFILUL AGRESORILOR FAMILIALI" susținută în anul 2022 de Drăgan Cătălin-Ionuț, student la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din cadrul Universității din București.

Termeni introductivi.

Teorii având la bază violența domestică și violența de gen

În acest studiu tematica violenței domestice este abordată din perspectiva agresorilor familiari⁵⁴ (Guvernul României, 2011). Printr-o succesiune de teorii cognitive și empirice vom explica, sau chiar categorisi tipurile de *violență domestică* și *violență bazată pe gen*. Importanța cunoașterii teoretice a fenomenului are relevanță din punct de vedere calitativ și ajută la formarea unei opinii cât mai obiective. Mai întâi vom reliefa teoriile cele mai relevante în legătură cu *violența domestică*, ca mai apoi să analizăm în particular teoriile *violenței bazate pe gen*.

Valentina Rujoiu (Rujoiu, 2021) a extras în cursul său teoriile cele mai relevante din punct de vedere al violenței domestice. Rujoiu (Rujoiu, 2021) a identificat câteva teorii centrate pe individ, cuplu, și respectiv abordări microsociale. Acestea sunt după cum urmează și după cum urmează a fi analizate: (1) *Teoria Învățării Sociale*, (2) *Teoria Biopsihosocială*, (3) *Teoria resursei*, (4) *Teoria Schimbului* și (5) *Teoria investiției*.

1. Teoria învățării sociale se referă la comportamentele preluate din mediile apropiate, respectiv mediul familial sau anturajul imediat ale unei persoane. Albert Bandura (Bandura, 1963) a evidențiat prin intermediul teoriei învățării sociale importanța mediului familial în vederea determinării comportamentului agresiv. Exemple clasice paremiologice pot fi „*eu te-am făcut, eu te omor*” sau „*bătaia e ruptă din Rai*”. Această teorie interiorizează și patru etape sau procese de materializare, și anume: *atenționarea* (observatorul identifică anumite comportamente), *stocarea* (comportamentele identificate sunt interiorizate și codificate prin reprezentări senzoriale și verbale), *reproducerea psihomotorie* (observatorul repetă comportamentul) și *întâlnirea*. Eleonore Walker (Walker L. E., 1984) este unul dintre criticii acestei teorii și a introdus în literatura de specialitate termenul „*neajutorare învățată*”⁵⁵ care explică motivele pentru care femeia victimă nu părăsește relația. De această dată un rol important în luarea deciziei îl joacă *învățarea socială*. O altă abordare a teoriei învățării sociale este redată de practicienii și activiștii mișcării feministe care consideră că acest model este cel mai prezent în societățile tradiționaliste. „*Violența domestică nu ține cont de gen; însă, femeile sunt mai predispuse la experimentarea leziunilor fizice sau consecințelor psihice.*” (Gail Hornor, MS, RNC, CPNP, 2005, pg.206-207)

2. Teoria biopsihosocială este cea care explică personalitatea, respectiv comportamentul agresorului *violenței domestice* bazată pe o perspectivă exhaustivă: *factori biologici, psihologici și sociali*. *Factorii biologici*, împreună cu rezultatul lor sunt alcoolul (care are ca efect dezinhibarea), excesul de testosteron (ce are ca efect virilitatea) și respectiv excesul de pilozitate, sedentarism sau frustrare (ce are ca efect comportamentul agresiv propriu-zis). Factorii cei mai relevanți, în determinarea comportamentului agresiv în *violența domestică* sunt cei de ordin *psihologic*. Aceștia

⁵⁴ Termenul de *agresor familial* este preluat din HG. 49/2011 anexa 1, respectiv METODOLOGIA-CADRU din 19 ianuarie 2011 privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie

⁵⁵ *Learned helplessness*

se împart în două categorii, respectiv (1) *factori psihologici* sub forma tulburărilor de comportament și (2) *factori patologici*. Pe de-o parte, *tulburările de comportament* reprezintă trăsăturile de caracter înnăscute sau dobândite, iar o trăsătură specifică a acestora este faptul că se pot remedia sau modifica. Pe de altă parte, factorii patologici sunt caracterizați prin lipsa eventualei reabilitări a comportamentelor.

3. **Teoria schimbului** explică comportamentul agresiv prin nevoia agresorului de a obține sau beneficia de ceva de la partener. Richard Gilles descrie non-exhaustiv comportamentul agresorului ca fiind unul conștient care nu oferă victimei dreptul la replică.

4. **Teoria resursei** este creionat de *războiul financiar și psiho-emoțional* pe care îl duc partenerii dintr-un cuplu pentru a obține puterea. Practic, raportul de putere și dominanță este influențat de resursele pe care partenerii le aduc.

5. **Teoria investiției** reprezintă exteriorizarea sentimentelor puternice, precum frustrarea, în funcție de investiția adusă de parteneri. Astfel, se pot deduce două tipuri de investiție, cea *intrinsecă* reprezentată prin timpul investit în relație și *extrinsecă* reprezentată de timpul investit în cadrul relațiilor sociale create.

Din majoritatea teoriilor expuse mai sus, precum *teoria învățării sociale* reiese faptul că mediul social și, în termeni mai generali, societatea ca mix macrosocial are un rol determinant în explicarea comportamentului agresiv. Astfel, considerăm că o enumerare non-exhaustivă a teoriilor ce explică comportamentul violent în cuplu centrat, de această dată pe societate, reprezintă un element *sine qua non*. Toate aceste teorii vin în completarea și explicarea fenomenului de *viololență domestică* din perspectivă socială și cognitivă. Acestea sunt complementare, neexistând o teorie general-valabilă pentru toate cazurile de abuz în cuplu. Totuși, un element comun îl reprezintă, pe de-o parte rolul de gen jucat de parteneri în relația de cuplu, dominanța fiind un punct elementar. Indiferent de elementul pe care se bazează dominanța, fie că este un element ce ține de cultură, rolul social jucat sau ereditate, constructul social este unul singur, respectiv raportul de putere. Pe de altă parte, alt element comun al acestor teorii este chiar rolul social jucat și, respectiv asumat de femeie în relația de cuplu. Fie că vorbim despre *învățarea socială, ereditate sau elementul cultural*, femeia își poate asuma dar anumite roluri, acestea fiind de fapt complementare poziției de dominanță asumată de bărbat în cadrul relației de cuplu.

Metodologia cercetării

Scopul studiului pe care îl propun este acela de a creiona profilul agresorului familial.

Obiectivul studiului este acela de a analiza literatura, legislația și datele statistice oficiale și de a formula concluzii în raport de unele teorii din domeniul violenței domestice.

Metodele ce au fost utilizate: Studiul a fost de tip desk research, de ordin cantitativ (analizarea datelor și statisticilor existente, orientată spre rezultate numerice) și ordin calitativ (orientată spre descrierea teoriilor și fenomenelor în evoluția lor). În scopul completării informațiilor de ordin calitativ am analizat și 5

interviuri alese aleatoriu de pe platforma youtube, ale unor agresori familiari condamnați, acestea fiind înregistrate audio-video, în cotextul realizării unor emisiuni televizate. În raport de *factorul timp*, metoda a fost de tip longitudinal retrospectiv, urmând să fie analizate anumite procese pe parcursul unui interval de timp, în evoluție. În raport de *rezultatul pe care-l vizează* metoda aleasă a fost orientată spre obținerea de modele, confirmarea numitorul comun al modelelor, al rezultatelor repetitive. Un prim demers în analiză a fost identificarea bazei de date, care să ne asigure un volum mare de informații. Pentru a putea identifica cea mai bună sursă de informații statistice, am analizat din perspectivă legislativă, cui îi revin atribuțiile de colectare a datelor în domeniul violenței domestice, atât la nivel județean, cât și național. Am identificat următoarele situații: Inspectoratul General de Poliție⁵⁶; Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție⁵⁷; Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați; Ministerul Sănătății; Ministerul Justiției; Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse (potrivit art. 18 din H.G. nr. 22/2022⁵⁸, „*colectează, prelucrează și diseminează date statistice în domeniile de activitate ale ministerului*”). Acest minister nou constituit intenționează să realizeze Observatorul Național al Copilului, o structură ce va avea menirea de a „centraliza datele privind copiii aflați în situații de risc și familiile vulnerabile din România”⁵⁹. Informațiile cuprinse în baza de date a Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) sunt în acest moment, cele mai cuprinzătoare și complexe, având în vedere că această instituție are atribuții specifice în domeniul violenței domestice.

Motivul pentru care am ales să utilizăm datele A.N.E.S. este reprezentat de atribuțiile instituționale ale acestei agenții, respectiv faptul că aceasta colectează date cu privire la violența domestică, obținute de la Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului de la nivelul fiecărui județ, respectiv sector al municipiului București.

Limitele cercetării

Studiul se bazează pe analiza documentară și analiză secundară a datelor, în ambele situații existând limite specifice metodei.

În analiza documentară am ales: autori români, iar informațiile relevante ce au putut fi utilizate au asigurat perspectiva națională a domeniului violenței domestice; **autori străini**, iar informațiile relevante au ajutat la construcția capitolului teoriilor aplicabile; **legislația**, actele normative fiind utile la definirea anumitor termeni (exemplu Legea 2017/2003-republicată și H.G. 49/2011); pentru încadrarea juridică a anumitor infracțiuni care pot fi corelate cu faptele de violență domestică;

⁵⁶ Art.33, alin (7) din LEGE nr.218 din 23 aprilie 2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, „*colectarea, stocarea și utilizarea datelor despre persoanele aflate în atenția poliției se fac în conformitate cu legea și cu principiile internaționale privind protecția datelor*”.

⁵⁷ <http://copii.gov.ro/1/date-statistice-copii-si-adoptii/>

⁵⁸ HOTĂRÂRE nr. 22 din 5 ianuarie 2022 privind organizarea și funcționarea Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse

⁵⁹ <https://www.mediafax.ro/social/ministerul-familiei-anunta-infiintarea-observatorului-national-al-copilului-costa-9-milioane-de-euro-20525138>

pentru identificarea atribuțiilor specifice în colectarea datelor statistice în domeniul violenței domestice; **alte opinii publicate pe web.**

În analiza secundară a datelor am avut acces la date statistice pentru perioada 2016-2020, dar care din păcate faptul că acestea au provenite de la o singură instituție nu au putut fi interesectate sau corelate cu alte baze informaționale. Pentru analiza de ordin calitativ am utilizat informații furnizate de agresori familiali în cadrul unor interviuri înregistrate audio-video în diferite contexte, materialele fiind cu acces public pe platforma youtube. Deși întrebările sunt diferite de la un moderator la altul, de la emisiune la alta, răspunsurile date de agresorii familiali pot constitui indicatori subiectivi în raport de violența domestică.

Detalierea cercetării

Surse importante în cercetarea profilului agresorului familial au fost actele normative și cu precădere H.G. 49/2011 (Guvernul României, 2011) (Walker, 1984), care în Anexa I, la Capitolul 3, punctul 2.5, lit. B, descrie *portretul* acestuia astfel:

„ 1. istorie personală cu abuz în copilărie; 2. nemulțumiri la locul de muncă; 3. consumul de alcool sau de droguri; 4. atracția pentru arme; 5. neîncredere în sine; 6. instabilitate emoțională, imaturitate emoțională; 7. temperament coleric; 8. atitudine critică, ironică, dominantă; 9. schimbul frecvent de parteneri; 10. învinovățirea altora pentru eșecurile proprii; 11. genul gelos, posesiv; 12. abilități scăzute în viața intimă, viață intimă agresivă; 13. opinii rigide cu privire la rolul femeii și al bărbatului.”

Analiza interviurilor cu agresorii familiali

Cele 5 interviuri analizate au fost alese aleatoriu de pe platforma youtube, iar cei intervievați au fost agresori familiali condamnați pentru fapte precum viol, omor, complicitate la omor etc. Deși interviurile sunt ghidate de un moderator, iar prin întrebările puse acesta dorește mai mult să scoată în evidență informații de interes pentru telespectatori, totuși sunt declarații utile și cercetării precum povestea din spatele condamnării și emoțiile trăite de agresorul familial aflat acum în detenție. În cercetare am utilizat expresiile folosite de agresorii familiali pentru motivarea faptelor și pentru a descrie perspectiva lor asupra violenței domestice, acestea constituind indicatori subiectivi care pot completa profilul.

Din interviurile analizate am putut constata că agresorii familiali consideră că violența domestică este cea de ordin fizic, bagatelizând chiar și agresiunile verbale, ce sunt considerate tot forme ale violenței domestice : „*violență niciodată...certuri, verbale, strigături, dar violență nu.*”- D.C., condamnat pentru infracțiuni asociate violenței domestice⁶⁰. Chiar și după condamnare, sunt agresori familiali care consideră că o formă diferită de violență domestică este o alternativă bună, dacă o raportăm la o faptă de omor, demonstrând faptul că nu sunt conștientizate efectele unui astfel de comportament asupra psihicului victimelor domestice pe termen scurt, mediu și lung: „... nu pot să înțeleg, de ce am avut reacția asta așa de dură, nu știu de ce nu am pocnit-o, aș fi preferat acum în momentul ăsta să o bat ,

⁶⁰ Emisiunea ”DUPĂ GRATII” cu Diana Mihai

https://www.youtube.com/watch?v=k6pcJK3TbA&ab_channel=TeleEuropaNovaTimisoara

să o bat atât de rău încât să stea o două, trei săptămâni o lună în spital, dar apoi să știi că e ok, e întreagă.”- P.A., condamnat pentru omor deosebit de grav⁶¹.

Dacă ne referim la motivele care au stat la baza săvârșirii faptelor, am constatat că acestea sunt foarte diferite, contând foarte mult nivelul introspectiv la care se poziționează agresorul. Intervenițiile sunt date de 3 agresori familiari de sex masculin și 2 agresori familiari de sex feminin. În analiza celor invocate de agresorii familiari pentru motivarea faptelor am constatat că cei toți cei de sex masculin au precizat că au reacționat fără premeditare, spontan:

„un omor fără premeditare, un omor care a fost spontan, pur și simplu o chestie de moment”- P.A., condamnat pentru omor deosebit de grav; „pe baza nervilor, am pus mâna pe un cuțit și am lovit-o de mai multe ori”- S.O., condamnat pentru omor⁶²; „atunci am clacat, am lovit ușa, am spart ușa, am intrat în casă(...) am lovit-o”- D.C., condamnat pentru infracțiuni asociate violenței domestice. Toți agresorii sexuali de sex feminin au menționat că au săvârșit faptele doar pentru a se apăra: „m-a amenințat că imi taie gâtul”- K.G., condamnată pentru omor⁶³; „eu am mâncat 7 ani bătaie(...).Eu după 7 ani, eram considerată bunul lui”- L.T., condamnată pentru omor⁶⁴

Analiza datelor secundare din perspectiva teoriilor psiho-sociale

Pentru construirea profilului agresorului familial am analizat datele statistice centralizate de Agenția Națională de Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați în perioada 2016-2020, din perspectiva teoriilor detaliate anterior. În susținerea **teoriei învătării sociale**, sunt cercetări care arată că nivelul ridicat de agresivitate al unor bărbați își are originea în copilăria acestora și devine cu atât mai severă pe parcursul vieții lor marcate de practicarea violenței așa cum a fost ea modelată în etapele mai fragede (Walker & Brown, 1985). Agenția Națională de Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați a identificat printre factorii ce ar putea determina comportamentul agresiv și „*violență în copilărie în familia de origine*”. Din analiza datelor am putut determina că acest factor deși este printre primii trei, nu este și cel mai des invocat (vezi Fig.2). În România, expunerea la violență în copilărie este în ierarhia datelor colectate de A.N.E.S. la nivel național, al treilea factor care determină comportamentul agresiv în familie. Din analiza secundară a datelor am observat faptul că acest factor este, în perioada 2016-2020, într-o dinamică surprinzătoare în raport de primii doi factori care determină comportamentul agresiv în familie, respectiv condițiile precare de viață (care este și cel mai important factor) și consumul de alcool (al doilea cel mai întâlnit factor).

⁶¹ Emisiunea „Închis pe viață pentru omor din... dragoste?”

https://www.youtube.com/watch?v=-wZSvTvEEo&ab_channel=LuminitaVelciu

⁶² Emisiunea „CONDAMNAȚII CU ADRIANA STOICESCU”

https://www.youtube.com/watch?v=mHdxaudN8W0&ab_channel=B1

⁶³ Emisiunea ”Anchetele comisarului Antonescu: Furie mistuitoare (@TVR1)”

https://www.youtube.com/watch?v=g893P_F5K04&ab_channel=TVR

⁶⁴ Emisiunea „Femei care au ucis - Penitenciarul Târgșor”

https://www.youtube.com/watch?v=dzYo6GjWAho&ab_channel=LuminitaVelciu

Astfel că în anul 2016, înregistrăm cele mai multe situații în care sunt invocați ca factori determinanți ai violenței domestice (vezi Tabel 1, valorile evidențiate în culoarea albastră coroborat cu Fig.1): *condițiile precare de viață*- în acest caz asociate cu nivelul scăzut de trai, *consumul excesiv de alcool*, *violența în copilărie în familia de origine*. În antiteză, în anul 2020 înregistrăm cel mai puține situațiile în care este asociată violența domestică, anumitor factori de risc (vezi Tabel 1, valorile evidențiate în culoarea verde coroborat cu Fig.1).

Tabel 1. Primii 7 factori de risc care determină actele de violență domestică

Cei mai întâlniți factori de risc care determină actele de violență domestică	2016	2017	2018	2019	2020
Consum excesiv de alcool	2717	2039	2432	2458	1821
Consum de droguri	80	37	58	76	70
Antecedente penale	340	288	304	343	277
Boli neuropsihice	310	214	217	192	181
Condiții precare de viață	3954	3469	3518	3234	1932
Violență în copilărie în familia de origine	985	519	937	717	502
Izolarea de familie și prieteni	196	123	158	128	89

Sursa datelor: Prelucrare proprie după datele statistice ale A.N.E.S.

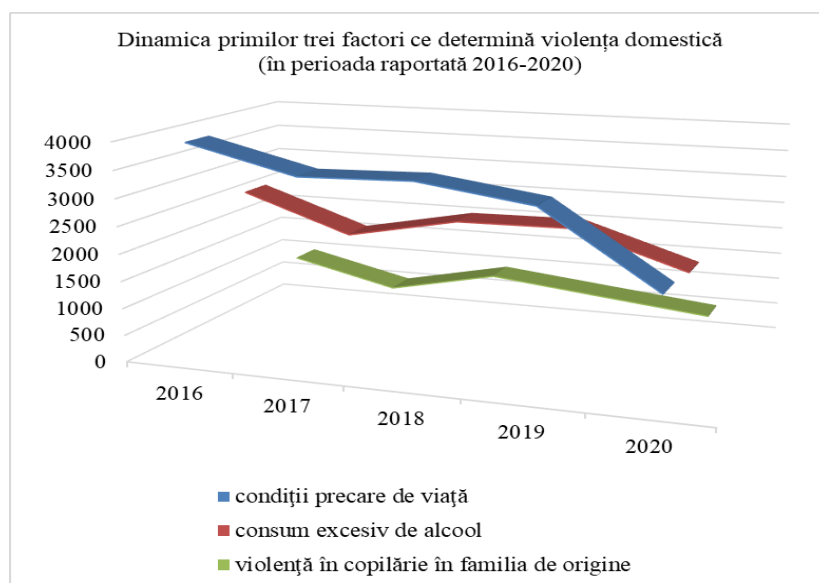

Figura 1. Dinamica primilor trei factori ce sunt asociați faptelor de violență domestică, 2016-2020

Sursa datelor: Prelucrare proprie după datele statistice ale A.N.E.S.

Datele colectate de A.N.E.S. ne permit o analiză longitudinală, informațiile fiind colectate la nivel național, dar ele sunt de nivel macro, astfel încât nu pot fi individualizate, adică reprezentate per individ. **În raport de teoria învățării sociale,**

am putut determina faptul că în România, *violența în copilărie în familia de origine* este al treilea factor în ierarhia factorilor ce determină comportamentul agresiv în mediul domestic.

În lucrarea *Violența în Familie. Teorii, Particularități și Intervenții Specifice*, autorii M. Turliuc, A. Karner Huțuleac și O. Dănilă au precizat că „lipsa resurselor financiare sau sărăcia crește riscul violenței în familie” (M. Turliuc, 2009, pag.27). Pentru a analiza cum este reflectată această afirmație în cifrele Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, am identificat doi indicatori care să ne ajute în construcția unei concluzii, respectiv:

- a. *veniturile agresorului familial;*
- b. *condiții precare de viață*, cel mai pregnant factor ce determină violența domestică.

Teoria resurselor a lui Goode, una dintre teoriile sociologice, se referă la stresul social, determinat de factori precum sărăcia (Goode, 1971). Factori precum șomajul, *sărăcia* (n.a. prin asimilare putem considera condițiile precare de viață ca fiind asimilate sărăciei), supraaglomerarea, izolarea sau condițiile de muncă alienante sunt percepuți ca generatori ai frustrării și stresului la nivel individual, care pot conduce la violență (Gelles, 1987).

Datele colectate de A.N.E.S., relevă faptul că în ierarhia factorilor ce determină comportamentul agresiv în viața domestică, sunt plasate pe primul loc în perioada raportată, respectiv 2016-2020 (vezi Tabelul 1 și Fig.1). Cele mai scăzute valori sunt înregistrate în anul 2020, situație care ar putea fi asociată cu faptul că anul 2020 este declarată pandemia de Covid 19 în România. Condițiile precare de viață relevă un nivel financiar scăzut ca potențial al membrilor familiei, iar nivelul veniturilor, constanța lor sunt determinante în acest sens.

Din analiza datelor colectate de A.N.E.S., am putut extrage dacă în conturarea profilului agresorului familial, venitul are un rol important.

Pentru a trage o concluzie coerentă am utilizat informațiile referitoare la ocupația agresorului familial, dar și la venitul agresorului familial.

Printr-o analiză longitudinală pentru perioada 2016-2020, am putut constata că în raport de numărul total de agresori, ponderea cea mai mare este în fiecare an a celor fără ocupație, așa cum este evidențiat în tabelul 2.

Tabel 2. Număr de agresori după ocupație

	2016	2017	2018	2019	2020
Număr de agresori fără ocupație	2617	2582	2699	2285	1674
Număr total de agresori după ocupație	7943	8168	8446	9073	5953

Sursa datelor: Prelucrare proprie după datele A.N.E.S.

Datele din tabelul nr.2 mai arată faptul că pentru perioada raportată 2016-2020, în anul 2018 a fost înregistrat cel mai mare număr de agresori fără ocupație, situație pentru care nu am putut să găsim nicio explicație din perspectivă socio-politică. Numărul mic de agresori familiari din anul 2020, este influențat și de scăderea cazurilor de violență domestică în general și a agresorilor familiari în special, din cauza pandemiei de Covid 19.

Am analizat datele și din perspectiva veniturilor, considerând că este de asemenea un indicator care să releve corelația dintre sărăcie și comportamentul agresorului familial (Fig.2). Datele arată că în anii 2016, 2017, 2018 și 2020, cei mai mulți agresori familiali nu au nicio sursă de venit. În 2019 însă numărul agresorilor familiali care erau beneficiari ai prestațiilor sociale l-a depășit pe cel al agresorilor familiali fără nicio sursă de venit. În dinamică, am constatat însă că numărul agresorilor este în descreștere, în perioada 2016-2020. Numărul cel mai mic este cel înregistrat în rândul agresorilor familiali cu venituri peste salariu mediu pe economie. Așadar, teoria resurselor care arată ca factor al violenței domestice sărăcia, este confirmată atât în legătură cu indicatorul condiției precare de viață, dar și cel al venitului și în subsidiar al statutului pe piața muncii al agresorului familial. Referindu-ne la profilul agresorului familial, opinez că situația financiară precară a unei persoane nu indică obligatoriu că acea persoană va avea sau are un comportament agresiv, dar poate însă influența sau chiar determina astfel de atitudini violente.

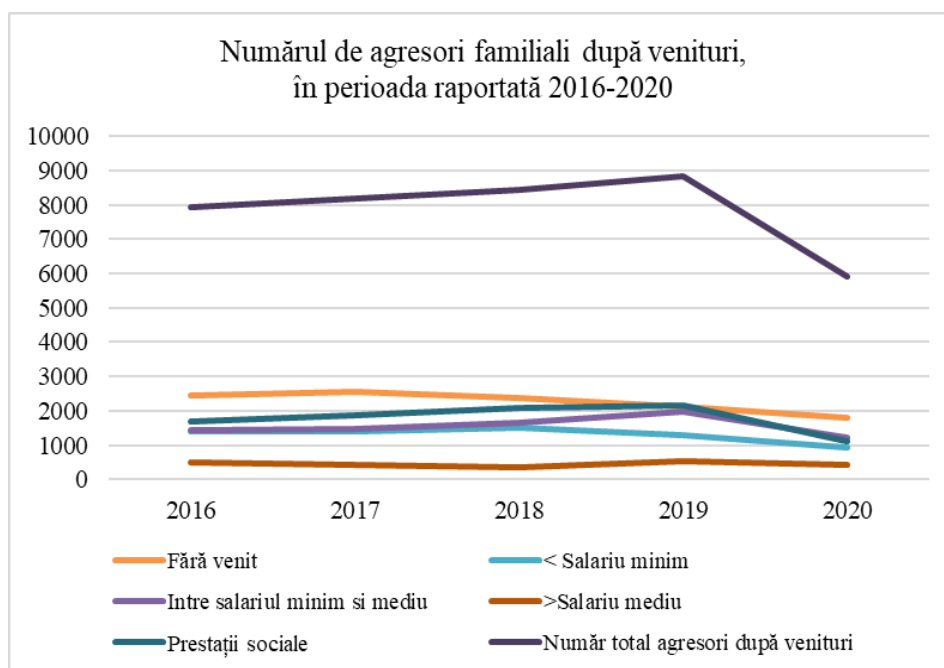

Figura 2. Dinamica numărului de agresori familiali după venituri, în perioada 2016-2020

Sursa datelor: Prelucrare proprie după datele A.N.E.S.

Așa cum am arătat în capitolul dedicat teoriilor, S. Freud a susținut ideea agresivității, comportamentul violent potrivit **teoriei psihanalitice**, tinzând să se impună ca o forță ce nu poate fi controlată, care dezorganizează și divide. Explicațiile psihanalitice ale violenței sunt legate de noțiunile de conflict intrapsihic, tulburări de personalitate, mecanisme de negare, deficiențe de dezvoltare sau slăbiciunea eului, narcisism, traume din copilărie, masochism etc. (Hearn, 1998).

Raportat la datele statistice colectate de A.N.E.S. am identificat printre factorii generatori ai violenței domestice și *antecedentelor penale* (Vezi tabelul 1). Această sintagmă relevă faptul că o anumită persoană a mai fost condamnat anterior săvârșirii unei alte fapte de natură penală. În statistica A.N.E.S. sintagma de antecedente penale pentru situațiile în care agresorii familiali au mai fost condamnați pentru o altă infracțiune. Nu putem determina dacă infracțiunile anterioare pentru care au fost condamnați agresorii familiali au fost date pentru fapte care sunt în legătură cu violența domestică sau alte fapte sancționate de Codul Penal. Însă, potrivit teoriei psihanalitice, persoana care prin comportamentul lui încalcă normele morale și penale ale unei societăți, va ajunge să încalce și normele conviețuirii familiale. În ceea ce privește balanța de gen a agresorilor familiali analiza datelor a evidențiat faptul că în fiecare an din perioada la care ne raportăm, respectiv 2016-2020, bărbații sunt cei care au ponderea cea mai mare (vezi Fig.3). Acest rezultat confirmă de fapt teoria. La fel ca și în tabelele și graficele anterioare, numărul de agresori familiali atât bărbați cât și femei sunt în scădere în anul 2020. De menționat că anul 2020 este anul pandemiei de Covid-19, o perioadă în care raportarea cazurilor a înregistrat o scădere.

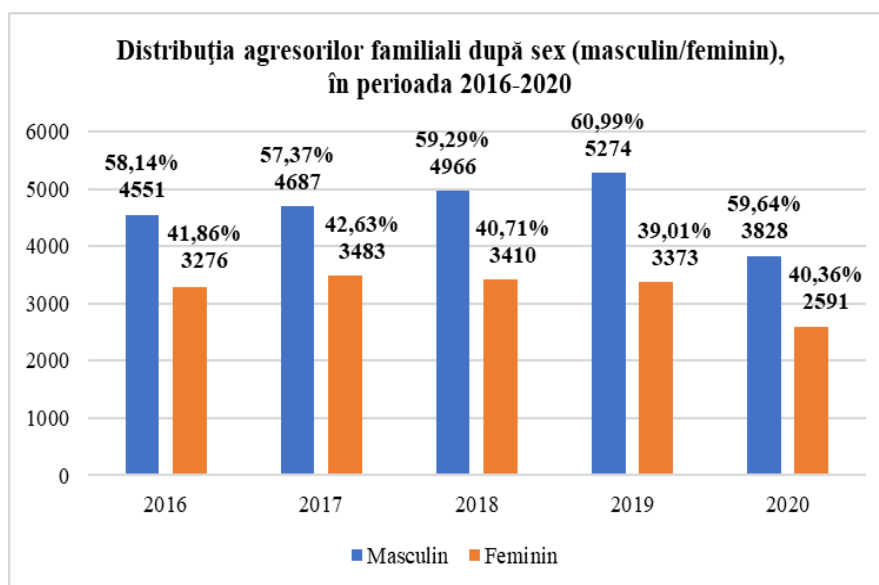

Figura 3. Dinamica agresori familiali după sex, în perioada 2016-2020
Sursa datelor: Prelucrare proprie după datele A.N.E.S.

În perioada 2016-2020 au fost înregistrate vârfurile cu cei mai mulți agresori familiali(vezi Fig.4) în anul 2019 (3105) la grupa de vârstă 36-45 ani, iar în 2018 (2488) la grupa de vârstă 26-35 ani(masculin urban 544, rural 777 și feminin urban 549 si rural 618).

Valorile cele mai mici sunt înregistrate la toate categoriile de vârstă în anul 2020(anul pandemiei de Covid 19).

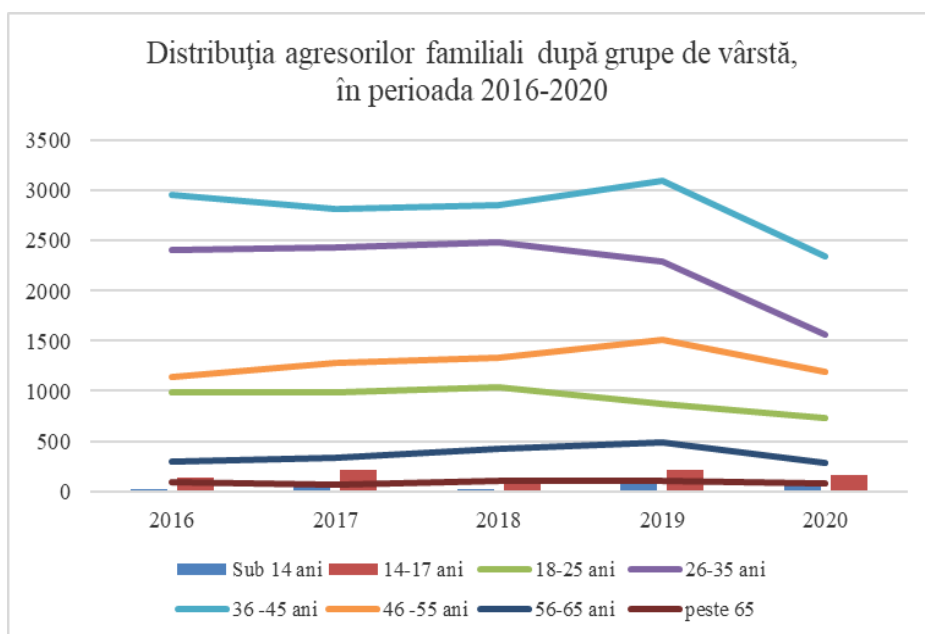

Figura 4. Distribuția agresorilor familiari după vârstă, în perioada 2016-2020
Sursa datelor: Prelucrare proprie după datele A.N.E.S.

Teoria schimbului/controlului social cu privire la viața familială se bazează pe conceptele de recompense și pedepse reciproce. Membrii familiilor schimbă sau împărtășesc sentimente, servicii și resurse. Atunci când balanța schimburilor corespunde așteptărilor indivizilor vor predomina pacea și ordinea (Phillips, 1986).

Familia presupune un schimb reciproc avantajos și utilizarea resurselor proprii în interes comun, violența domestică fiind un indicator că această *balanță a schimburilor* este în dezechilibru. Viața de familie este supusă ciclic anumitor presiuni, ridicând riscul dezechilibrului schimburilor și totodată lasă loc impunerii puterii și a controlului persoanei dominante.

În volumul **Violența în familie. Teorii, particularități și intervenții specifice**, autorii Turliuc Maria Nicoleta, Adina Karner Huțuleac și Oana Dănilă au subliniat „*aspectul controlului reprezintă un aspect cheie al violenței domestice*” (M. Turliuc, 2009, pagina 85).

Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității din România (Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității, 2000), punând accentul pe agresiunile exercitate îndeosebi asupra femeilor și copiilor, definește violența în familie ca fiind „*utilizarea constrângerii fizice sau emoționale asupra unui alt membru al familiei, în scopul impunerii puterii și a controlului asupra acestuia*”.

În verificarea teoriei controlului am ales să analizăm datele care privesc impunerea puterii și controlului agresorului familial care deține locuința familiei (este proprietarul locuinței), **impunerea puterii și controlului agresorului familial care deține locuința familiei**.

Calitatea de proprietar al locuinței, poate induce agresorului familial senzația de putere și drept absolut de a decide cine poate conviețui în aceea proprietate.

Potrivit prevederilor art. 38 alin. 1 din Legea nr. 217/2003 (*republicată*) pentru prevenirea și combaterea violenței domestice (Parlamentul României, 2003), prin ordinul de protecție (care reprezintă hotărârea emisă de instanța de judecată prin care aceasta dispune), la solicitarea unei persoane a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei, se pot dispune cu caracter provizoriu măsuri - obligații sau interdicții precum evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este sau nu titularul dreptului de proprietate⁶⁵. Cu ajutorul datelor furnizate de A.N.E.S. am putut analiza din perspectiva teoriei controlului, ponderea agresorilor familiari care sunt proprietari ai locuinței unde conviețuiește familia. În anii 2016, 2017 și 2019 cei mai mulți agresori familiari sunt și proprietari ai locuinței unde conviețuiesc membrii familiei, iar acest lucru este evidențiat în anii anterior menționați prin culoarea gri. A doua situație evidențiată este cea a agresorilor familiari care locuiesc cu familia într-o locuință care se află în proprietatea unui rude a agresorului, iar acest aspect este evidențiat prin culoarea verde. Așadar din analiza datelor am putut concluziona faptul că teoria controlului, se confirmă și prin statisticile raportate la situațiile de violență domestică din România. În anul 2019, analiza a relevat schimbări în raport de modalitatea de deținere a locuinței, în sensul în care a scăzut numărul agresorilor familiari care sunt proprietari, dar a crescut numărul de situații în care proprietarul era o rudă a victimei și a situațiilor în care agresorul locuia cu chirie împreună cu familia. Trendul descrescător al situațiilor în care agresorul familial este proprietarul, se menține și în anul 2020. Din analiza datelor din anul 2020 (anul declanșării pandemiei de Covid 19), am constatat că în raport cu ceilalți ani, nu există niște valori specifice pe care le putem corela ca impact, exceptând faptul că au fost înregistrate în acel an mai puține cazuri, drept pentru care per total și cifrele au valori mai scăzute.

Concluzii

Cercetarea a fost una de tip bulgăre de zăpadă, utilizând informații și resurse în mod progresiv, scopul fiind acela de a realiza profilul agresorului familial. Analiza datelor a confirmat unele din cele mai cunoscute teorii în domeniul violenței domestice, ocazie cu care am identificat câteva din elementele profilului agresorului familial.

Din analiză am identificat caracteristicile cele mai des întâlnite ale agresorului familial, reliefate prin vârfurile curbelor de frecvență, manifestate prin valorile maxime înregistrate în perioada raportată 2016-2020:

A. După grupe de vârstă și sex

1. referindu-ne la balanța de gen, dintre agresorii familiari, **bărbații** sunt cei care au ponderea cea mai mare;
2. referindu-ne la vârstă, au fost înregistrate vârfurile cu cei mai mulți agresori familiari(vezi Fig.4) în anul 2019 (3.105) la **grupa de vârstă 36-45 ani**, iar în 2018

⁶⁵ <https://www.politiaromana.ro/ro/prevenire/violenta-domestica/ordinul-de-protectie>

(2488) la grupa de vârstă 26-35 ani(masculin urban 544, rural 777 și feminin urban 549 si rural 618);

B. După ocupație, și dreptul de proprietate asupra locuinței

cei mai mulți agresori familiari sunt **proprietari ai locuinței** unde conviețuiesc membrii familiei;

cei mai mulți agresori sunt cei **fără ocupație**(nu au contract de muncă legal încheiat);

C. După anumiți factori de risc la care a fost expus

A fost expus „*violență în copilărie în familia de origine*”;

Trăiește în *condiții precare de viață*.

Rezultatele cercetării confirmă teorii avansate în acest domeniu, opinia autorilor români (Bonea, 2018) și acte normative (României, Guvernul, 2011). Cercetarea a fost o provocare având în vedere volumul mare bibliografic parcurs, dar și din perspectiva accesului limitat la date secundare, deși aceste informații ar trebui să fie open source, pentru ca oricine este interesat să poată să le utilizeze.

BIBLIOGRAFIE

- Anon., 2022. *LegeAZ*. [Interactiv] Available at: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/agresor>
- Bandura, A., 1963. *THREE STUDIES INTO IMITATING AGGRESSION*. [Online] Available at: <https://www.psychologywizard.net/bandura-ao1.html>
- Belsky, J., 1979. Mother-Father-Infant interaction. A naturalistic study observation. *Developmental Psychology*, pp. 601-607.
- Bonea, G. V., 2018. Agresorul familial. *Revista Calității Vieții*, p. 274.
- Bonea, G. V., 2020. *Violența bazată pe gen: abordări teoretice esențiale*. București(România): Dileme Contemporane.
- Drăgan, C., 2022. Cost generated by domestic violence during the covid 19 pandemic. *ECONOMY AND SOCIOLOGY*, p. 103.
- Felipe, N., Pirlott, R. & Pirlott, A., 2006. *Gender-Based Violence Concepts, Methods, and Findings*, Arizona: s.n.
- Gail Hornor, MS, RNC, CPNP, 2005. Domestic Violence and Children. *Journal of Pediatric Health Care*, pp. 206-207.
- Gelles, R., 1987. Family Violence. *Sage*.
- Goode, W., 1971. Force and violence in the family. *Journal of Marriage and the*, p. 33.
- Guvernul României, 2011. [Interactiv] Available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/126229> [Accesat 27 05 2022].
- Guvernul României, 2011. *HOTĂRÂRE nr. 49 din 19 ianuarie 2011*. [Interactiv] Available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/126229>
- Heise, L., Ellsberg, M. & M., G. M., 2002. A global over view of gender-based violence. *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, p. 2 .

- Human Rights Watch, 2015. *Honour Crimes*. [Online] Available at: <https://www.wikigender.org/wiki/honour-crimes/>
- Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității, 2000. *Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității*. [Interactiv] Available at: <https://www.politiaromana.ro/ro/politia-romana/unitati-centrale/institutul-de-cercetare-si-prevenire-a-criminalitatii>
- Levinson, D. & M. M., 1980. *Towards explaining human culture: A critical review of the findings of worldwide cross-cultural research..* New Haven: CT: HRAF..
- M. Turliuc, A. K. H. ș. O. D., 2009. *Violența în Familie. Teorii, Particularități și Intervenții Specifice*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.
- Parlamentul României, 1996. *Legea nr.8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe*. [Interactiv] Available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/7816>
- Parlamentul României, 2003. *LEGEA nr. 217 din 22 mai 2003 (*republicată*)*. [Interactiv] Available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/44014>
- Parlamentul României, 2004. *LEGE nr. 206 din 27 mai 2004*. [Interactiv] Available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/52457>
- Phillips, P., 1986. Understanding spurious regressions in econometrics. *Journal of Econometrics*, pp. 311-340.
- Rasheed, Salah A. H. A.-E. F. M. Y., 2011. Female genital mutilation in Upper Egypt in the new millennium. *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, pp. 47-49.
- Rhonda K, U. ș. M. C., 1992. *Woman and gender. A Feminist Psychology*. Philadelphia: Temple University Press.
- Rujoiu, V., 2021. *Note de curs*, s.l.: s.n.
- Stacey, J., 1983. The New Conservatorist Feminism. *Feminist Studies*, pp. 57-86.
- Straus, M., 1980. Victims and Aggressors in Marital Violence. *American Behavioral Scientist*, pp. 681-704.
- The UN Refugee Agency, 2020. *Gender-based Violence*. [Online] Available at: <https://www.unhcr.org/gender-based-violence.html>
- Walker, L. E., 1984. *The battered woman sindrom*. New York: Springer Pub. Co.
- Walker, L., 1984. *The Battered Women Syndrome*. New York: Springer.